

SXEDIO.861

18.8.1964: Ο ΗΡΩΑΣ ΔΙΜΟΙΡΙΤΗΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΜΕ ΚΑΘΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΤΙΣ ΜΑΧΕΣ ΤΗΣ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΠΟΥ ΒΡΗΚΕ ΤΡΑΓΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ ΑΠΟ ΝΑΡΚΗ

Ενας από τους πολλούς πεσόντες στις μάχες της Τηλλυρίας ήταν ο Σαββάκης Μιχαηλίδης, **21** ετών, από τον Άγιο Παύλο.

Ως διμοιρίτης ο Σαββάκης Μιχαηλίδης έπεσε σε μια έφοδο για κατάληψη των τουρκικών οχυρών στον Λωρόβουνο στις **11** Αυγούστου. Η ομάδα του Μιχαηλίδη έπεσε σε νάρκη και το σώμα του κατακομματιάστηκε.

Ο Μιχαηλίδης ήταν από τους λίγους εθνοφρουρούς που διατηρούσαν ημερολόγιο για όλες τις κινήσεις και τη δράση της μονάδας τους.

Το ημερολόγιο του δημοσίευσε ο δημοσιογράφος Σπύρος Κέττηρος στην εφημερίδα Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ στις **18** Αυγούστου **1964**.

Σύμφωνα με τον Σπύρο Κέττηρο στις πρώτες σελίδες του ημερολογίου υπήρχαν οι χάρτες της Ελλάδας και της Κύπρου.

Το ημερολόγιο του Μιχαηλίδη έχει ως εξής:

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ: Κουραστική πορεία. Στρατοπεδεύουμε στο ύπαιθρο με δύο κουβέρτες ο καθένας.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΕΡΑ: Ελλειψη νερού. Εγκατάσταση σκηνών και παραλαβή τροφίμων. Περιπέτεια με το νερό. Το φαγητό ωραιότατο. Αύριο θα κάνουμε καμουφλαρισμένη παραλλαγή των σκηνών και "λούφα".

Την τετάρτη μέρα γίνεται ξανά παραλλαγή. Σήμερα κάνουμε μόνο σωματική αγωγή. Παίρνουμε νερό από τη χαράδρα. Στις **5** η ώρα το απόγευμα ανοίγει η πρώτη διμοιρία του Λόχου μας. Κάπου πάμε. Ξέρουμε; Δεν ξέρουμε; Αφήνουμε την φαντασία μας να δουλέψει και να προσδιορίσει το που.

Την πέμπτη μέρα γίνεται σύνταξη και αρχίζει η πορεία. Συναντούμε φιλικά τμήματα. Στις **6** το πρωί η διμοιρία μου μπαίνει στη μάχη. Περιστατικά, θάνατοι,

αποχώρηση και επανακατάληψη εδαφών. Ολμοβολές, κόλαση φωτιάς. Ολόνυκτα ξαγρύπνησα χωρίς τροφή. Κάνει πολύ κρύο. Ένας ομαδάρχης γλύστρισε και τραυματίστηκε ελαφρά. Χάνουμε επαφή με τον πρώτο λόχο

...ΜΕΡΑ: Παίρνουμε θέσεις για άμυνα. Οι άνδρες φαίνονται κουρασμένοι. Ούτε σήμερα υπάρχει φαΐ και νερό. Έτσι είναι ο πόλεμος. Δραματική παραλαβή πτωμάτων από το πεδίο της μάχης. Σε λίγο μας αντικαθιστά άλλη διμοιρία. Ξεκουραζόμαστε για δυο μονάχα ώρες στα μετόπισθεν. Και παίρνουμε την διαταγή: "Εμπρός πια. Εφοδος για γενική εκκαθάριση".

Αρχίζουν οι μάχες με μεγαλύτερο πείσμα και ορμή. Καραλαμβάνουμε τρία υψώματα. Το ένα κατόπιν του άλλου. Κεραυνοβόλα. Διανυκτερεύουμε μέσα στη φωτιά των μαχών. Αν δεν υπήρχε εκείνο το μακελειό θα μπορούσα να γράψω: Νύχτα πανοραμική. Στη θέση που βρισκόμαστε κινδυνεύουμε ακόμη κάπου, κάπου κι' από τα δικό μας πυροβολικό. Οι ολμοβολές πέφτουν κι' από τις δυο πλευρές σαν βροχή. Τρεις δικοί μας τραυματίζονται. Και η αντίσταση των Γιουρούκηδων καταρρέει το πρωί του Σαββάτου.

ΕΒΔΟΜΗ ΜΕΡΑ: Σήμερα είναι Σάββατο **(8.8)** και σκεφτόμαστε ασυναίσθητα. Ζεστό νερό και σαπούνι. Αντί όμως γι' αυτά η διαταγή έρχεται. Νέα συνδυασμένη επίθεση. Η διαταγή λέει να περάσουμε ένα ύψωμα. Ήταν πραγματικά δύσκολη η αποστολή γιατί το ύψωμα βρισκόταν σε επίκαιρο και επικίνδυνο σημείο. Κι η αντίσταση των τούρκων ισχυρή. Ωστόσο το κατέλαβε εξ εφόδου κι αυτό η διμοιρία μας. Όταν είχαμε πια ανεβή στην κορφή χάσαμε επαφή με τους δικούς μας. Ο ασύρματος μας χάλασε. Έτσι συνεχίζουμε την προέλαση και καταλαμβάνουμε όλα τα υψώματα σε απόσταση δύο μιλίων. Τα περισσότερα φυλάκια των τουρκαλλάδων και τα πιο ισχυρά, βρίσκονται εγκαταλελειμμένα. Οι "απτόητοι" και "απόρθητοι" τρομοκράται φεύγουν πανικόβλητοι σαν λαγοί. Τα λάφυρά μας: Μια μπαζούκα και πολλά άλλα πιο ελαφρά

όπλα και μια τουρκική σημαία. Αυτή κάπου εσυμβόλιζε το "καντόνιον" της Αλέφκα και ένα σπίτι γεμάτο πυρομαχικά.

Οι Λοκατζήδες προελαύνουν. Οπότε ξαφνικά φαίνεται στον ορίζοντα τα σμήνη των τουρκικών βομβαρδιστικών αεροπλάνων. Επί μιάμιση ώρα μας βομβαρδίζουν. Ευτυχώς όλα πάνε καλά. Ρίξαμε ένα αεριωθούμενο. Σε λίγο μας πληροφορούν ότι δικοί μας καταρρίψανε άλλο ένα στον Πύργο.

9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ: Κοιμηθήκαμε για δυο ώρες το βράδυ. Ευτυχώς υπήρχαν τα λάφυρα και περάσαμε με τον τουρκικό στρατιωτικό ρουχισμό, γιατί το κρύο ήταν και πάλι τσουχτερό. Το πρωί φάγαμε καλά **40** Χαλλούμια, **110** κουτιά σαρδελλάκια, **90** κουτιά τσιγάρα, **10** μαρμελάδες, **2** από βούτυρο, **27** μικρά πόλιπιφ, **20** μεγάλα κόρνμπιφ, **38** ψωμιά και **34** οκάδες εληές.

Μετά το φαγητό παίρνω κάμποσα παγούρια και ξεκινώ. Το νερό βρίσκεται τέσσερα μίλια μακριά. Σαν νάμαστε κατσίκια. Ξαναπάτησε άνθρωπος σ' αυτά τα κατσάβραχα; Αμφιβάλλω. Κάτι τρύπες ακόμη. Τα γένια μου με το εντελώς... προσωπικό σήμερα: Εσφιξα τη... ζώνη μου τρεις τρύπες ακόμη. Τα γένια μου μεγάλωσαν και νοιώθω το κορμί μου να νοσταλγή σαπουνάδα. Αν μ' έβλεπε κανείς να βγαίνω μπαρουτοκαπνισμένος μεσ' από τη φωτιά. Οι οβίδες σκάνε γύρω τριγύρω, τα μυδράλλια, και τα πολυβόλα ξερνούν ατσάλι, φωτιά, θάνατο. Σαν να βρεθήκαμε έτσι απότομα στο κέντρο της κόλασης. Γύρω μαίνεται η πυρκαγιά. Ο αέρας φυσά μανιασμένος κι η φωτιά έρχεται πάνω μας, να κάψει και να καταστρέψει τα πάντα. Η φωτιά γέρνει προς τα τούρκικα.

Και τότε όλα τα φανταράκια μας, μαζί με τους δυο λιονταρόκαρδους αξιωματικούς μας, χύνονται σαν χείμαρροι. Εμπρός λεβέντες. Αέρα. Η ιαχή καλύπτει τα φαράγγια και τις βουνοκορφές. Και ο αντίλαλος φτάνει μέχρι τα χαλάσματα των βομβαρδισμένων χωριών. Οι καημένοι χωρικοί της Τηλλυριάς ας

φωνάξουν μαζί μας: Ζήτω η ελευθερία. Γι' αυτήν αγωνιζόμαστε και γι' αυτήν ας πεθάνουμε.

Η επίθεση παίρνη όψη γιορταστική. Χωρίς χειροβομβίδες, χωρίς ΠΑΟ και μπαζούκας παρά μονάχα με αυτόματα στεν τυφέκια και πολυβόλα μπρεν. Μ' αυτά τα όπλα που πέσανε στα χέρια μας, πέντε κατά συνέχεια βουνοκορφές. Και καταλάβαμε τον θρυλικό Λωρόβουνο. Το κάστρο της ανταρσίας και των Γιουρούκηδων. Την φωλιά της Τουρκικής εγκληματικότητας. Ας υψώσουμε λοιπόν την γαλανόλευκη. Η γύρω περιοχή καίγεται. Τα πάντα λιώνουν μπρος στην μανία της φωτιάς. Τα πεύκα μοιάζουν με καιόμενες λαμπάδες.

Το αρχηγείο των Τούρκων παύει να απαντά στους πυροβολισμούς. Η κουζίνα, οι καμουφλαρισμένες καλύβες, παπλώματα, σεντόνια, κουβέρτες, πανωφόρια, σακκάκια, παγούρια, βούρκες, στάμνες, τσιγάρα, όλμοι, μπαζούκας, όλα πέφτουν στα χέρια μας. Στην κουζίνα σταματούμε για λίγο. Υπάρχει ζεστό τσάϊ και φαΐ.

Πιο πέρα μέσα στα δέντρα μες στις καλύβες βλέπουμε τα μέρη των οργίων. Εδώ οι Γιουρούκηδες περνούσαν τις ώρες τους με ωραίες τουρκάλλες.

Ετσι τέλειωσε η σελίδα αυτή της ιστορίας του νησιού μας.

Καθόμαστε για λίγο στη βουνοπλαγιά. Ο αγέρας σεριανίζει αντίμα με τη μυρωδιά της στάκτης. Τα πάντα καπνίζουν, ακόμα και η γη. Αν ήταν να φιλήσω αυτό το καμένο χώμα... Αν ήταν να σφίξω στα στήθη αυτά τα καιόμενα δένδρα... Μαρτυρικής μας γης...

Οι ασύρματοι λειτουργούν συνέχεια και μεταδίδουν διαταγές και μηνύματα. Οι χειριστές ιδρώνουν.

" Αστήρ καλεί Βύρωνα, Αστήρ καλεί Βύρωνα, έτοιμος. Βύρων προς Αστέρα, Βύρων προς Αστέρα, Βύρων προς Αστέρα, αν με ακούτε, μεταδώσετε σήματά μου. Ετοιμος. Σηματά σας δυνατά και καθαρά, έτοιμος.

- Συγχαρητήρια Αγγελίδη, ήξερες και χθες από ασύρματο;

Σε λίγο οι Τούρκοι μας βομβαρδίζουν ξανά.. Ένας τρελλός παντζουρλισμός ακολουθεί. Τα αεριωθούμενα του NATO βομβαρδίζουν τον Πωμό. Υστερα τον Παχύαμμο, και έρχεται η σειρά μας. Η περιοχή τραντάζεται από το κακό. Λες και θύμωσαν οι ουρανοί με τους ανθρώπους και ρίχνουν φωτιά, φωτιά και θάνατο. Οι Τούρκοι πιλότοι βομβαρδίζουν κάθε στόχο ευκαιρίας. Εμείς δεν κάνουμε τίποτε. Καλυπτόμαστε μόνο. Και οι σφαίρες των μυδραλλίων τρυπούν τη γη, τα βράχια, τα δένδρα.

Όλα μοιάζουν με κινηματογραφική ταινία. Κι' είμαστε οι οι πρωταγωνιστές αυτού του πολέμου κι' οι θεατές του. Τι βιβλική καταστροφή. Τόσοι σκοτωμοί, τόσα χαλάσματα... τόση φωτιά. Υπάρχει και χειρότερη κόλαση;

Οι χαράδρες γέμισαν μαύρους καπνούς και τα δάση παραδίδονται άλλη μια φορά στις φλόγες.

Στη μανία τους οι Τούρκοι επιδρομείς λησμόνησαν τις διακρίσεις. Και να τώρα κτυπούν και την Αλέφκα.

Περιμένουμε με πραγματική αγωνία να τελειώσει ο βομβαρδισμός. Αλλά οι Τούρκοι συνεχίζουν μέχρι τις **4.25** το απόγευμα.

Στις **10.30** το πρωί της άλλης μέρας ξανάρχονται μυδραλλιοβολούν τα μαγειριά μας που βρίσκονται τέσσερα μίλια μακριά από το μέτωπο και φεύγουν.

Συμπτυσσόμαστε για γενική επίθεση εναντίον της Μανσούρας, αλλά τελικά η επιχείρηση ακυρώνεται από τη διοίκηση των επιχειρήσεων. Προχωρούμε προς την κορυφή Κόλυμπος που που μαίνεται από τους τουρκαλλάδες. Η αντίσταση τους όμως καταρρέει σε λίγη ώρα. Ενθουσιασμός. Πάει και ο Κόλυμπος. Είναι και τα εμβατήρια που μεταδίδει το ραδιόφωνο: Των εχθρών τα φουσάστα περάσαν..."

Έρχεται το σκοτάδι. Αρχίζει σκληρή δουλειά. Ανοίγουμε χαρακώματα. Σκάβουμε σε πέτρες και βράχους για να φτιάξουμε θέσεις βολής. Στις δύο η ώρα μετά τα μεσάνυκτα η δουλειά τελειώνει.

Κοιμηθήκαμε δύο ώρες και ετοιμάζουμε το ρόφημα.

Μαθαίνουμε ότι βομβαρδίστηκε η Πάφου κι' έκαναν αναγνωριστικές πτήσεις από πάνω μας. Κάποιος φίλους μούφερε βελόνι και κλωστή κι έραψα το παντελόνι μου πούχε γίνει κομμάτια.

Προσπερνούμε την Μοίρα των ΛΟΚ και προχωρούμε ακάθεκτοι προς την Αλέφκα. Μπαίνουμε μέσα και βρίσκουμε μια ολόκληρη αποθήκη όπλων και πυρομαχικών.

Καταλαμβάνουμε τρεις μικρές βουνοκορφές και το τελευταίο προγεφύρωμα για τα Κόκκινα.

Το τουρκικό χωριό φαίνεται από κάτω μας. Βλέπω τους Τουρκαλλάδες να κινούνται στους δρόμους του χωριού ανήσυχοι. Γυρω ακούγονται τα κουδούνια των κατσικιών. Ετοιμαζόμαστε για παθητική αμυντική κάλυψη του υψώματος. Για χαρά...."

Αυτές είναι οι τελευταίες γραμμές στο ημερολόγιο του ήρωα. Σε λίγο η ομάδα του πέφτει σε μια νάρκη και ο ίδιος σκοτώνεται.